

FERENCZ ZSOLT

NAPSUGÁR – AZ „ÉGBŐL HULLOTT CSODA”-LÉGKÖRTŐL A CSAPATSZELLEMIG

A Szivárványban és a Napsugárban jelenleg publikáló szerzőktől gyermekkori napsugaras emlényeikről, a laphoz való visszatérésükről és a csapatról is érdeklődtem.

44

■ Különlegesesek voltak azok a napok, amikor „meghózták” a Szivárványt és a Napsugarat. Olyankor semmi nem volt fontosabb, másodlagos helyre került az írás, a számtan, a kézimunka, a testnevelés s talán még a ház körüli teendők is: hiszen vártak bennünket a szép magyar mesék és versek, az ismeretterjesztő írások, az izgalmas fejtörők és a keresztretjtvények. A világ minden kincséért sem adtuk volna az érzést, amikor a nevünket „beleírták” valamelyik oldalba, mutogattuk is büszkén mindenkinek! Mindig vártuk, mint valami csodát, hiszen az volt: nem tudtuk, honnan érkezik, s egyáltalán hogyan lesz olyan, amilyen, csak egyszerűen ennyit: a mienk. Rólunk szólt, hozzánk.

A kellemes élmények után, amelyekben közel húsz évvel ezelőtt részem lehetett, az elmúlt időszak újabb kalandokat tartogatott számomra. A Szivárványban és a Napsugárban jelenleg publikáló szerzőktől gyermekkori napsugaras emlényeikről, a laphoz való visszatérésükről és a csapatról is érdeklődtem. A beszélgetések egyfajta kivonatát gyűjti egybe az alábbi interjúfüzér, amelyben Zsigmond Emese főszerkesztő és Müller Kati képszerkesztő mellett írók és illusztrátorok – Bak Sára, Balázs Imre József, Csillag István, Demény Péter, Forró Ágnes, Keszeg Ágnes, László Noémi, Máté Angi, Orosz Annabella, Soó Zöld Margit, Szabó Zelmira, Szántai János, Székely Géza, Szilágyi Tosa Katalin, Unipan Helga és Zágoni Balázs – is megszólalnak.

Zsigmond Emese főszerkesztő: – Emlékszem, amikor 1989-ben a szerkesztőségbe kerültem, és kinyitottam a természetes kötetbe gyűjtött első évfolyamot, ismerősek voltak a rajzok, hiszen kisgyermekkoromban már láttam őket. Akkoriban a Napsugár volt az egyetlen gyermeklap Erdélyben. Mint az IMSZ, majd a Pionírszervezet lapja köte-

lező olvasmány volt, ám ennek nem a kommunista diktatúra, hanem az erdélyi magyar közösség látta hasznát. Ezt a csodálatos, grafikai és irodalmi szempontból egyaránt magas művészi értékkel bíró kiadványt az első lapszámtól kezdve megkapta az ország minden magyar iskolája, így az erdélyi magyar gyermekek a legjobb írók és grafikusok munkáin nőhettek fel. Elemista korom után aztán teljesen megszakadt a kapcsolatom a *Napsugárral*, a következő élményeim már szülőként fűződnek hozzá, a gyerekeimnek érkező lapszámok révén. Ők a kommunizmus utolsó éveiben voltak olvasói a lapnak, amikor már kötelező politikum is jócskán szerepelt benne, de mint minden nehéz időszakban, a napsugarasok akkoriban is megtalálták a módját, hogy a gyermekeknek értéket közvetítsenek, a felnőtteknek igazságkereső, lázadó gondolatokat rejtssenek el a sorok közé. Szülőként és magyartanárként egyaránt örültem az igényes meséknek, verseknek, grafikáknak.

– *Többektől hallottam, hogy nagyszerű hangulat jellemezte a Napsugár szerkesztőségének belső életét a rendszerváltás előtt. Mi mindent sikerült megtapasztalnod ez alatt a néhány hónap alatt?*

– A Béke téri Diákművelődési Ház legfelső emeletén, tágas szerkesztőségi szobákban dolgoztunk, nagyon jó hangulatban. Sziporkázó szellemesség, műveltség és jókedv vibrált a beszélgetésekben. Sziget volt a *Napsugár* mindenki számára: menedék a közlésben, hiszen gyerekeknek szánt „virágnyelven” ugyan, de a szerzők megírhatták szívük szerinti mondandójukat. Gyermeklap lévén valahogy a hangulat is oldottabb volt, mindenki szeretett hozzánk jönni. A szerkesztőségben nagyobb volt a nyüzsgés, pörgés, s mivel a központban voltunk, többen ránk nyitották az ajtót, mint mostanság itt, a Györgyfalvi negyed legszélén.*

Müller Kati képszerkesztő: – Gyermekként úgy éreztem, nagyon fontos tevékenység, hogy valaki a *Napsugárnak* illusztrál. Kevés meseemlékem van, a rajzolókat viszont név szerint megjegyeztem, sokat tanulmányoztam a munkáikat. A pályafutásom valahol ott akadt el, amikor azt mondták nekem: nagyon tehetségesnek kell lenni ahhoz, hogy az ember egy ilyen rangos gyermeklaphoz illusztrátor legyen, és hogy ez művészet, nem csak úgy megy az... Úgyhogy én le is tettem az álomról, és építész lettem. Később aztán a rejtvények révén kerültem a *Napsugárhoz*. Két-három évig küldtem őket vonattal és busszal Marosvásárhelyről, majd Kolozsvárra költöztünk, s azóta belső munkatársként dolgozom a laphoz. Annak idején még kézzel számoltuk a betűket, és maga a tördelés is eléggé bonyodalmas folyamat volt. Emese válogatta a szövegeket, Venczel János pedig a maketteket készítette, és tördelte szó szerint is a lapot: az anyagokat ki kellett vágni, majd felragasztani a makettlapokra, a betűket megszámolni, a rajzokat fénymásolni, kicsinyíteni. Macerás volt ahhoz képest, hogy most, számítógépen pillanatok alatt bármit meg lehet változtatni.

– *Az internet által viszont sok minden leegyszerűsödött ilyen tekintetben...*

– Tulajdonképpen ez volt az én igazi területhódításom, a számítógépes tördelés. Viszonylag rövid időn belül át kellett térni a kézi makettezésről a számítógépre, egyik programról a másikra; korábban ilyen technikai feladatokkal nem nagyon kellett bajlódniuk a képszerkesztőknek. Számítógépen egyszerűbb a tördelés, viszont az igények jóval magasabbak, mint korábban. Az internet leegyszerűsítette a dolgunkat: a rajzolóktól gépen kapjuk a munkákat, s bár a személyes kapcsolatok jócskán átalakultak, a munkafolyamat maga felgyorsult.

*A Zsigmond Emesével készített interjú megjelent a kolozsvári Szabadság napilap 2012. augusztus 11-i és 13-i számában, „Ígényes olvasóvá, igaz emberré szeretnénk nevelni a gyermekeket” címmel. A beszélgetésben egyebek mellett a *Napsugár* intézmény jellegéről, valamint a felgyorsult világ, a megváltozott olvasási szokások által diktált követelményekről is szó esik.

– *Hogyan választjátok ki, hogy melyik illusztrátornak adtok éppen munkát, vagy hogy adott meséhez vagy vershez éppen kinek a rajza kerüljön?*

– Tudjuk, hogy kinek mi áll jól: van, aki történelmi témájú szöveget szeret és tud főként rajzolni, mások inkább a népi dolgokat vagy az állatvilágot részesítik előnyben, és ennek figyelembevételével osztjuk le a munkát. Persze vigyázunk arra is, hogy senki ne legyen beskatulyázva, és folyamatosan új, izgalmas kihívások elé próbáljuk állítani a művészeket.

Soó Zöld Margit képzőművész: – Amikor édesapám meghalt, kétségbeestem, hogy mihez fogok kezdeni. Befejeztem az egyetemet, s drága Marton Lilike, anyu legjobb barátnője szölt, hogy alakul egy gyermeklap, s érdemes lenne kipróbálnom magam. Lilike vitt el a *Napsugár*hoz, ahol aztán próbarajzot készítettem. Miklóssy Gábor és Abodi Nagy Béla „keze alól” furcsa volt bekerülni egy gyermeklaphoz, viszont rengeteget tanultam ott. Nagyon kellemes társaságban dolgoztunk, hiszen a szerkesztőségben soha nem volt intrika vagy pletyka, a munkatársak nem fúrták egymást, meg tárgyalhattuk egymással a problémáinkat. (*A két nagyszerű kolléga, a végtelenül szerény Fodor Sándor és a „büszkeségünként” emlegetett Kányádi Sándor mellett az illusztrátorok is szóba kerülnek – Rusz Lívia, Deák Ferenc, Avram Felicia, Negulescuné Surány Erzsébet, Kopacz Mária, Feszt László, Venczel János, Kovács Károly, Porzsolt Borbála stb. –, s Itti néni azt is megjegyzi, hogy egy-két kivétellel a lap valamennyi munkatársának jó humora volt.*) Tibike volt a legédesebb, Bálint Tibor, na neki semmit nem lehetett elmondani, mert voltak ezek a rövid történetei az *Igazságban*, s ha az ember valamit elmondott neki, azt ő rögtön megírta.

– *Hogyan látja, milyen a mostani Napsugár?*

– Nekem nagyon tetszik, ahogyan Emese összeállítja. Korábban egy kicsit fensőbbesek volt, azokban a régi időkben, de akkor olyannak kellett lennie. Nagyon tehetségesek a fiatalok, az írók és az illusztrátorok is, akire pedig különösen büszke vagyok, az Tosa Katika. Tény persze, hogy nagyon más ez a mostani világ, mint régebben, időnként meg is kérdezem az ismerőseimtől, hogy vajon én nem vagyok-e idejétmúlt, nem lógok-e ki a sorból.

Unipan Helga képzőművész: – Utolsó éves egyetemista koromban az egyik tanárunk, Andrassy Zoltán mutatta be nekünk Soó Zöld Margitot, a *Napsugár* képszerkesztőjét. Ittike elmesélte, hogy mi is az a *Napsugár*, szövegeket hozott, amelyekhez illusztrációkat készítettünk, és akinek kedve volt, továbbra is rajzolhatott a lapba. Én is hűségesen rajzoltam, aztán egy idő után meguntam. Amikor már tizedjére kellett egy nagyon pici kockába megrajzolnom a pionírt, aki fát ültet, az már nem volt olyan jó. Emellett a főszerkesztő nagyon ragaszkodott a saját ötleteihez, hiszen ő mindenhez értett, jobban, mint bárki más... Egy idő után felháborodtam, és otthagytam őket...

– *Milyen volt a régi napsugaras csapat?*

– Nagyon kedves társaság volt, oda menekültek az írók, költők. Védett hely volt, jobb, mint más szerkesztőség.

– *A rendszerváltás után sok tekintetben is megváltozott a helyzet...*

– '89 után új idők következtek: mindenki tele volt reményekkel, buzgalommal, hogy most aztán megváltjuk a világot. Emlékszem, milyen sokat jelentett, hogy kiírhattuk: karácsony, és volt csillag és betlehem... Addig ugyanis voltak tiltott szavak, tiltott színek: minden fát kékre festettünk, s ha a zöld fa mellett netán piros vagy vörösesbarna lett egy háztető, már az sem volt jó. Szeplős, szemüveges gyerek nem létezett. Szőkék voltunk mindnyájan, kékszeműek, vidámak. Keresztről vagy tempomról szó sem lehetett, ahol viszont elkerülhetetlen volt, oda fotókat tettek. Egészen

más idők voltak azok: akkoriban az emberek jártak még színházba, olvastak, és verekedtek a jó könyvekért.

– *Mit jelentett a Napsugár akkoriban a gyerekek számára?*

– Ugyanazt, mint a felnőttek számára a könyv és a színház. Közösséget alkottak azok, akik könyvet vásároltak, színházba jártak, vagy megrendeltek egy lapot, és amikor találkoztak, beszéltek ezekről a dolgokról. Ehhez képest mostanság egyedül vagyunk, a megélhetés került előtérbe, a többi sajnos eléggé háttérbe szorulni látszik. Örülök viszont annak, hogy az utóbbi időben rengeteg tehetséges fiatal kezdett el dolgozni a lapnál. Tény, hogy jó kezekben van a *Napsugár*, és én nagyon drukkolok, hogy tudják folytatni a munkát. Mert ma is sok veszély leselkedik rájuk, s sajnos a piacon is az ötven banival olcsóbb paradicsomot vesz meg az ember, ha egyáltalán megveszi, és nem a krumplit választja...

Forró Ágnes képzőművész: – A gyerekeim születése előtt nem volt alkalmam illusztrálással foglalkozni. 1987-ben kezdtem, akkor még nem volt saját stílusom, nem tudtam sem kis, sem nagyobb gyereket rajzolni... szóval ahogy nőttek a gyerekeim, úgy tanultam én is rajzolni. Egy ideig kerek fejű gyerekeket rajzoltam, éppen olyanokat, amilyenek ők voltak. Aztán a megrajzolt gyerekek mérete is növekedett, s amilyen ruhákat viseltek a való életben, olyanokat adtam rájuk a lapban is.

– *Voltak-e napsugaras próbálkozásaid gyermekkorodban?*

– Igen, de csak nagyon későn, valamikor hat-hetedikes koromban. Megfejtéseket küldtem be, majd nagyon rosszul esett, amikor visszaírtak, hogy én már kinőttem a *Napsugár*ból, legyek szíves, és olvassam a *Jóbarátot*. Nagyon szerettem a *Napsugár*-ban megjelenő meséket és verseket, arra viszont nem emlékszem, hogy a rajzaimat is beküldtem volna.

– *Az internettel sok minden leegyszerűsödött, már ami a lapszerkesztést illeti. De mi a helyzet a többi kollégával való kapcsolattartásban?*

– Amíg nem volt internet, tulajdonképpen szorosabb volt a munkatársak közötti kapcsolat: telefonáltak, hogy van munka, jöjjenek, és vigyem haza. Olyankor kézen fogtam a két kicsit, lecammogtunk a Béke téri szerkesztőségbe, már ez is egy külön foglalatosság volt. A szerkesztőségben találkoztam az írókkal, szerkesztőkkel és Itti névvel. Vele sokat beszélgettem. Mostanra kicsit „elidegenedtünk” egymástól, csak emailen tartjuk a kapcsolatot, ott is csak nagyon kevés emberrel. Nekem nagyon hiányoznak a személyes találkozások a grafikusokkal és az írókkal. A fiatalabb generációt nem nagyon ismerem, hiszen őket inkább csak a *Napsugár*-, illetve a *Szivárvány*-ünnepeken szoktam látni.

Csillag István képzőművész: – Sajnos még nem vettem részt születésnapokon, de egy-két rendezvényen találkoztam már a *Napsugár* csapatával, és mondhatom, hogy őszinte, kedves embereket ismertem meg bennük, akik, úgy gondolom, szeretik a munkájukat, és látszik, hogy hisznek benne.

– *Mióta rajzolsz a lapnak?*

– Egy könyvet illusztráltam még 2004-ben egy kolozsvári kiadónak, Orbán János Dénes *Búbocska* című meseregényét, és a bemutatón találkoztam Zsigmond Emesével, aki említette, hogy rajzolhatnék a *Napsugár*nak. Később, 2009-ben megkerestem őt, voltaképpen azóta tart az együttműködés.

– *Melyek a kedvenc témáid, amelyekhez könnyebben, szívesebben rajzolsz?*

– Nagyon kedvelem a verseket, mivel a mondanivalójuk tömörítettebb, és így még több rajzolási lehetőséget kínálnak. Sok közkedvelt és ismert költő, író alkotását illusztráltam már, mondhatom, hogy nyitott vagyok minden témára. Nagyon szeretek

állatokat rajzolni, ezért kedveltem Bitay Éva írásait a *Napsugárban*, és a gyerekek írásai közül is sok érdekes történetet illusztrálhattam.

– *Milyen szerepet játszik a Napsugár nálatok a családban? Mit szólnak a gyerekeid ahhoz, hogy apa is illusztrál?*

– A gyerekeim nagyon büszkék arra, hogy apuka rajzokat készít a lapba, ezt a napköziben és az iskolában is elhíresztelték. Természetesen már az ő rajzaikat is küldtük be a szerkesztőségnek. A családban a *Napsugár* a gyermekszoba megszokott gyűjteményébe tartozik, a gyerekek gyakran nézegetik, és az esti meseolvasásnál is sokszor előkerül.

Szabó Zelmira illusztrátor: – Az első emlékeim *A Haza Sólymai*hoz kapcsolódnak. Jól emlékszem még a papír textúrájára is, hát még az illusztrációkra! A Ruz Lívia rajzolta Kukucsi és Kakukk, Soó Zöld Margit és Venczel János rajzai szinte szervesen hozzám nőttek. Az egyik mesére pedig azért emlékszem különösen tisztán, mert Feszt László illusztrációit nagyon megnéztem. Az ő stílusa számomra ma is egy csoda és bizonyíték arra, hogy a gyerekek világában megvan a helye az absztraktnak, a grotesknek is. Erre tanított később Székely Géza grafikus a tanítóképzőben. Óvodásként természetesen a képek érdekelték inkább, de már nagycsoportosként mesét olvastam a többieknek *A Haza Sólymai*ből, nagyon boldog voltam. Később a *Napsugár* volt az a szép és érdekes, ami havonta érkezett, rendszeresen, és mégis mindig meglepetésként. Bár otthon rengeteg gyönyörű meséskönyvünk volt, a *Napsugár* azért volt mégis különös, mert állandóan változott, mindig új volt. Hetedikes koromban kezdtem hangosan kimondani, hogy én író-rajzoló leszek, és a *Napsugárnál* szeretnék dolgozni. Azonkívül volt egy „égből hullott csoda”-légkör a folyóirat körül, nem tudtuk élő személy(ek)hez kötni. Körülbelül hatodikos lehettem, amikor Kányádi Sándort meghívták az iskolába. Nagyon megilletődöttünk, de nem tudtuk összekötni a versek/rajzok világát a személyével. Ugyanígy nem értettem, mi köze Csipikének Fodor Sándorhoz, akit hasonló módon nagy tisztelettel fogadtunk az iskolában.

– *Hogyan kerültél felnőttként ismét kapcsolatba a lappal?*

– Úgy érzem, nem is szakadt meg a kapcsolatom a *Napsugárral*. Kilencedik osztálytól tanítóképzőt végeztem, ahol ugyanolyan rendszerességgel és örömmel olvastuk tovább. Kolozsvárral ismerkedve találkoztam László Bakk Anikó zenetanárnővel, aki azokban az években zenéről írt a folyóiratba. Bevallottam Anikó néninek, hogy én a *Napsugárba* szeretnék rajzolni (nem „általában” szerettem volna meséskönyvet illusztrálni, hanem konkrétan a *Szivárványba* és a *Napsugárba*...) Mivel ő a jó és szép dolgok szálainak fonogatója, biztatott, hogy jelentkezzem. Egy évbe telt, míg összeszedtem a bátorságomat. Jól emlékszem a *Szivárványra*, amelyben megjelent az első rajzom, meg arra a boldogságra... Ez a boldogság azóta is minden hónapban megújul, azóta sem veszített a fényéből.

– *Milyen értékeket kapsz ma a laphoz?*

– Mivel román nyelvű-kultúrájú környezetben élek, Bukarestben, mindenekelőtt a magyarságérzetemet „gondozza”. Van egy „csomagom”, amit majd a gyerekeimnek is tovább szeretnék adni: beletartozik ebbe a *Napsugár*, a Kaláka-együttes, a *Magyar népmesék* sorozat stb. Ugyanakkor a *Napsugár* a mindent előtű giccstengerben biztos pont a jó ízlést, a megbízható mércét illetően.

Bak Sára képzőművész: – Különösen fontosnak tartom, hogy az idősebb generációval is tudunk találkozni, nagyon szeretem hallgatni a történeteiket. Amikor a gyerekeim még kisebbek voltak, mindig igyekeztem úgy rendezni, hogy ott tudjak lenni a napsugaras összejöveteleken. Az egyetem után, a családalapítással ugyanis mond-

hatni kikerültem a művészeti forgatagból, a *Napsugár* szinte az egyedüli kapocs, amivel fogódzom hozzá még mindig.

– *Nálatok a családban milyen helyet foglal el a Napsugár?*

– Két fiam van, a nagyobbik megkapja az iskolában, és már ott rendszeresen használják.

– *Mit szól ahhoz, hogy anya is közreműködik az elkészítésében?*

– Azt hiszem, büszke rá. Ők eleve részesei az alkotási folyamatnak, már akkor beleszólnak, és általában ki is kérem a véleményüket.

– *Vannak-e olyan emlékeid, hogy beküldtél valamit már gyermekkorodban a laphoz?*

– Persze, ezt a nővéremtől örököltém: láttam, hogy ő időnként levelet ír a *Napsugárnak*, majd amikor iskolás lettem, én is követtem a példáját. Mindig kaptunk választ, még mindig emlékszem a kék fejléces, géppel írt levelekre... Verseket és fogalmazásokat küldtem be, s közülük aztán meg is jelent egy költeményem a *Napsugárban*, amely az iskolai békegalambos hatásra született. Minden bizonnyal a szerkesztőségnek is jól jött azokon a bizonyos első oldalakon, én pedig örültem, az is jólesett, hogy visszaírtak.

– *Van-e olyan szerző, aki valami miatt közelebb áll hozzád, szívesebben illusztrálsz az ő meséjét, versét?*

– Nem tudok választani, amiatt sem, mert mindig megkapjuk az oldal makettjét, és azzal dolgozunk. Kati és Emese látja, hogy mi az, amire érzékenyebbek vagyunk, kinek mi az, ami jobban megy, de úgy tapasztalom, mindenkinek jut vers, mese és játékos, rejtélyes oldal is.

Orosz Annabella képzőművész: – A legerősebb képi elemek, amelyek később meghatározóak lettek az életemben, azok Deák Ferenc illusztrációi voltak Benedek Elek meséi mellett. Rengeteget néztem, majd olvastam ezeket, csak ezután következett a *Szivárvány* és a *Napsugár*, amelyekben Deák Ferenc is rajzolt. Egy idő után már a szöveg tartalma érdekelt, s bár szerettem a mesék rajzolt világát, soha nem éreztem késztetést, hogy én is rajzoljak. Gyerekként olvasni szerettem jobban, mert imádtam a képeket, amelyek születtek a fejemben, de természetesen az illusztrációk segítettek engem abban, hogy milyen irányú legyen a fantáziálás, így a kettő párhuzamosan haladt.

– *Milyen érzés volt eleinte a Napsugárnak rajzolni?*

– Kihívás volt, mert nem mindegy, hogy hogyan rajzolsz gyerekeknek, főleg, hogy nem volt még kialakulva a stílusom. De belevágtam, és most már harmadik éve rajzolok nekik. Örvendek annak, hogy létezik a lap, és szeretnék én is hozzájárulni a fennmaradásához, hiszen fontos, hogy az olvasás ne csak digitálisan történjen.

– *Melyek azok az értékek, amelyeket a Napsugárhoz kapsz?*

– Hagyományápolás és hagyományépítés jellemzi. Ugyanakkor biztos szűrőrendszernek tartom, amely garancia arra, hogy olyan információ jut el a gyerekekhez, amely koruknak, lelkiviláguknak megfelel. Az a fajta információ mennyiség, amely az interneten fogadja őket, valósággal meghaladja a befogadóképességüket, később pedig negatív irányba mozdíthatja el az érdeklődésüket.

Keszeg Ágnes képzőművész: – Az iskolában a nővéremmel együtt előfizetői voltunk a *Napsugárnak* és a *Szivárványnak* is. Miután minden hónapban elolvastuk, a szüleim beköttették a lapszámokat, így a nyári vakációban ismét sorra vehettük a meséket, a verseket. Innen tanultunk meg keresztretjtvényt fejteni is. Nagyon izgalmas volt. Egész gyermekkorunkat meghatározta, hogy mit olvastunk, kinek az illusztrációit néztük. Soó Zöld Margit munkáit már akkor megszerettem a *Napsugár*-ból. Ha Kolozsváron jártunk, szívesen mentünk a diákház irányába, tudtuk, hogy ott volt a *Napsugár* szerkesztősége.

– *Felnőttként aztán ismét közel kerültél a Napsugárhoz, ez hogyan történt?*

– Hét éve vagyok illusztrátor, és ha jól számolom, négy éve dolgozom a *Napsugárnak*. Mielőtt a laphoz kerültem volna, már több kötetet illusztráltam, amelyek különböző kiadóknál jelentek meg. Több hazai lapnak dolgoztam már, és illusztráltam néhány olyan írónak is, akik a *Napsugárnak* is szerzői. Engem Zsigmond Emese kért fel, azóta folyamatosan illusztrálok a lapnak.

– *Hogyan tekintesz a napsugaras munkáidra?*

– Mindig örvendek a lap felkérésének, igyekszem időt szakítani a rajzok elkészítésére. Ugyanakkor nagy felelősség is, hogy a munkánk havonta több ezer példányban jut el Erdély településeire, és a gyerekek rajtunk nevelkednek. Volt alkalmam találkozni már néhányukkal, és meglepő, hogy mennyire számon tartják, és tudják, hogy mikor melyik illusztráció jelent meg a lapban.

– *Hogyan látod, a lap által képviselt értékek mennyire változtak meg mostanra?*

– A lapnak a gyermekirodalomról kialakított képe nem változott; a mérce, az értékrend ugyanaz, szerintem ilyen szempontból is hű maradt önmagához és olvasóihoz.

Szilágyi Tosa Katalin képzőművész: – Ma is előfordul, gondolom, hogy sok gyereknek, leginkább falun, nincs alkalmuk meséskönyvekhez jutni. Nekünk is a *Napsugár* volt a mesepótló, ritkán kaptunk új meséskönyvet, viszont a lap helyettesített mindent. Nagy szeretettel őriztük a lapszámokat. Arra is megtanított, hogy milyen a szép mesés illusztráció, később pedig nagy örömmel olvastuk a meséket is.

– *Hogyan tért vissza felnőttként a laphoz?*

– Az egyetem elvégzése után talákoztam Soó Zöld Margittal, aki idiomom volt gyermekkoromban, ő figyelt fel az „irkálásaimra”. Mindig úgy képzeltem el, hogy festő leszek, Soó Zöld Margit viszont megerősítette bennem, hogy a festőnek rajzolni is kell tudnia, hiszen ezáltal olyasmit is közvetíthet, amit a festményeivel nem. Bátorított, hogy szedjem össze a rajzaimat, amelyeknek egyébként semmi közük nem volt a mesés illusztrációkhoz, és vigyem el a szerkesztőségbe. Beállítottam 2002 környékén, nagy féltéken, és amikor kiterítettem a grafikákat, Emese és Kati azt mondta: nagyon szépek, értékes, valós munkák, viszont nem olyan stílusúak, mint ahogyan ők dolgoznak. Visszagondolva az első néhány próbarajz volt a legnehezebb, sokkal bonyolultabbnak tűnt, mint hogy akár fél órán belül elkészíteni egy festményt. Most már majd tíz éve munkatársa vagyok a *Napsugárnak*, és annyira beleszerettem, hogy amíg csak ceruzát tudok fogni, mindig szeretnék rajzolni nekik.

– *Milyen szerepet tölt be a családban a Napsugár?*

– Nekem nincs gyerekem, viszont van egy nagyon érdeklődő férjem, aki mindig izgalommal várja a következő számot: nemcsak azért, hogy lássa, melyik kolléga mit rajzolt, de nagy szeretettel fejti a keresztretjtvényeket, és szívesen oldja meg a kis fejtörőket is. Az ő édesanyja magyar volt, az édesapja viszont román, és otthon nem igazán tanult magyarul, csak miután összeházasodtunk. A *Napsugár* és a *Szívárvány* könnyebb szövegeit viszont felhasználta arra, hogy írás és olvasás szempontjából gyakoroljon, ez neki az alap mind a mai napig. Olyan forrás ez, amely élteti bennünk, hogy magyarok vagyunk, s hogy egy gyönyörű meseországban élünk. Ilyen tekintetben a *Napsugár* nem csak a gyerekekhez szól.

Székely Géza képzőművész-rajztanár: – Az első, igazán maradandó képi élményeim főként a *Napsugárhoz* és a meséskönyvekhez kapcsolódnak. Emlékezetesek számomra Unipan Helga és Deák Ferenc illusztrációi, ezek a munkák nagyon erőteljes képi élményt jelentettek számomra. Akkoriban még nem volt televízió minden háztartásban, talán ez is lehet az oka annak, hogy inkább érdekeltek bennünket ezek a dolgok.

– *Mikor jelent meg az első rajzod a lapban?*

– 1995 februárjában, farsangi témával kapcsolatos volt, de arra már nem emlékszem, hogy kinek az írása mellett. Akkoriban nehezebb volt rajzolni, nem a mai nyomdatechnikával dolgoztunk, hanem színre bontva, külön volt a rajz a színtől, és ez bizony sokszor megnehezítette az ember dolgát, nem beszélve arról, hogy sok esetben nem úgy jött ki valamelyik szín, ahogy azt elterveztük, elcsúsztak a vonalak stb.

– *Képzőművész-tanárként az iskolában is kapcsolatban vagy a lappal. Mi jellemzi például a kolozsvári Apáczai Csere János Elméleti Líceum tanulóinak részvételét a lap szerkesztésében?*

– Többször volt már példa arra, hogy címdoldalon jelentek meg a diákjaink rajzai, vagy hogy pályázatot hirdettek, amibe mi is bekapcsolódtunk, nyertünk, s akkor leközölték a munkákat. Ha pedig úgy alakul, hogy bizonyos témákban – húsvét, karácsony stb. – rajzokat kér tőlünk a szerkesztőség, azokat is szívesen elküldjük nekik.

– *Milyen értékeket társítasz a mostani Napsugárhoz?*

– Úgy érzem, Kárpát-medencei viszonylatban is megállja a helyét, hiszen soha nem engedett az esztétikai nívójából. A képszerkesztők mindig hozzáértő emberek voltak, a minőségre törekedtek, az irodalmi anyagról nem is beszélve. Különösen örülök annak, hogy a lap soha nem tett elvtelen engedményeket, hogy piacosabb legyen, akár húsz-harminc-negyven év múlva is kézbe lehet venni, mert nincsenek benne hamis dolgok.

Zágoni Balázs író: – Már nem emlékszem pontosan, de úgy dereng, hogy Zsigmond Emese keresett meg, még mielőtt kötetem jelent volna meg. A *Barni könyve* meséit először a Koinónia által kiadott *Kis Tükör* folyóirat közölte. Láta ezeket Visky András, és jelezte, hogy ha ezekből lenne kéttucatnyi, akár kötetet is meg lehetne jelentetni. Elkezdtem írni, és amikor elkészültem néhányval, elküldtem őket Emesének is. Miután egy ideje megjelentek, már havonta kellett egy-egy újat írnom. Kicsit stresszes volt, hogy vajon elkészülök-e velük időben, és sokszor húzni kellett belőlük. Jó iskola volt a *Szivárványnak* írni, hiszen megtanított tömöríteni.

– *Hogyan emlékszel az illusztrációkra, amelyek a meséid mellé kerültek?*

– A *Napsugár* és a *Szivárvány* esetében az az izgalmas, hogy majdnem mindig másvalaki illusztrál. Voltak rajzok, amelyeket nem éreztem annyira erősnek, más rajzoknál viszont sokkal jobban eltalálták a hangulatot, mint a meséskönyvben. Ötvenvalahány mesém jelent meg a lapban, közülük nagyon sokat Unipan Helga illusztrált, de mellette még négyen-öten rajzoltak hozzájuk.

– *Milyen ez a napsugaras csapat?*

– Az én generációm már szerkesztőségek körül nőtt fel, akár több körül is egy időben. A *Filmtett* révén belülről is megtapasztaltam a szerkesztőségi munkát, de láttam közben a külső munkatársakat, akik egyszerre 4-5 lapnak is írtak. Egyfajta korszellem ez, ami a szerkesztőségek működését illeti, hogy van nagyon kevés aktív ember – a *Napsugárnál* két állandó munkatárs –, akik bent dolgoznak, és ezenkívül van egy nagy holdudvar a lap körül.

– *Melyek azok az értékek, amelyek véleményed szerint a Napsugárhoz kapcsolódnak?*

– Nagyon fontos az erdélyi jelleg, hogy tudatosan próbál odafigyelni régiókra, eseményekre, ünnepekre, szokásokra. A mesék és a versek sokkal inkább tükrözik a szerzők egyéni alkotói világát, de talán ez is a dolgok természetes rendje.

Szántai János író: – Már gyermekkoromban elkezdtem írogatni, amihez valószínűleg a *Napsugár*-élményeim adtak apró, ám korántsem tudatos lökéseket. Össze-

vissza olvastam mindenfélét, ha értettem, ha nem, és úgy döntöttem, én is írok egy regényt. Ez pontosan ötödikes koromban volt, Szilágyi Júlia volt a magyartanárnom, és egy 24 lapos füzetbe írtam meg a regényt. A címe az volt, hogy *Tengerek felett, tengerek alatt*, és Jules Vernétől Molnár Gábor dél-amerikai expedíciós leírásaiig mindent belegyúrtam. Júlia néni megnézte, megdicsért, hogy milyen sokat írtam, és azt mondta, hogy még dolgozni kell.

– *Hogyan tértél vissza felnőttként a Napsugárhoz?*

– Annak ellenére, hogy az első próbálkozásom 1990-ben, az *Utunk* hasábjain jelent meg, úgy érzem, ha lehet ilyen nagy szavakat használni, íróvá tulajdonképpen a *Napsugárnál* váltam. Zsigmond Emese főszerkesztő komolyan vette, amit én megpróbáltam elmondani, és foglalkozott a gyomlálással, egyáltalán foglalkozott velem. Az első, 24 lapos füzetre emlékeztető kötetem, amely *Kis csigák s nagyok* címmel 1997-ben jelent meg, éppen Zsigmond Emese kedves, szelíd biztatására jött létre. Nagyon sokat köszönhetek tehát neki. Aztán egy időre leálltam a közlésekkel, a gyerekeim születésével viszont hál' Istennek újból elindult az együttműködés.

– *A gyerekeid mit szólnak ahhoz, hogy a Napsugárba írsz?*

– Nem tudom megmondani, és nem is szeretnék belemagyarázni olyan dolgokat, amelyek esetleg nincsenek ott az ő reakciójukban. Néha az írói hübrisz felhorgad bennem: megérkezik az új *Szivárvány* és *Napsugár*, van benne valamim, s amikor meg akarom mutatni nekik, ők egyszerűen csak továbblapoznak, és elkezdenek színezní. Azt viszont tudom, hogy az osztályban, egy közös tevékenység alkalmával Kristóf büszkén mesélte, hogy az apukája író.

Máté Angi író: – Épp akkor kezdődött a solymászat, amikor én első osztályos voltam: akkor jelent meg először a *Napsugár* kistestvére, *A Haza Sóllymai*, amelynek nagy kék kalapos, narancssárga inges gyerekek voltak a borítóján, és nekünk is így kellett öltöznünk az iskolai ünnepélyeken. Természetesen járt nekünk a *Napsugár* is, másodiktól, harmadiktól... Az maradt meg, hogy jó volt forgatni, és hogy az illusztrációk is rendben voltak, a szövegeket használták a tanító nénik, amikor megérkezett, belőle dolgoztunk.

– *Valószínűleg ez is befolyásolt abban, hogy óvó néniként te is használtad korábban a Szivárványt...*

– Általában egy egész hétig forgatgattuk. „Átrágtuk” a meséket, a verseket és az ismeretterjesztő részeket, a kézimunkákat és a barkácsolást pedig otthon folytatták. Tartalmas és nagyon jól használható a *Szivárvány*, és közben a gyerekek irodalmi ízlését is formálja, gondosan figyelve arra, hogy ne a könnyed szövegek érkezzenek hozzájuk, hanem az igazán értékesek. Jobb, hogy ilyen formában kapják meg a környezetünkkel, világunkkal kapcsolatos információkat, mint ha a világhálóról tájékozódnának.

– *A Volt egyszer egy háromlábú láz című meséddel indult a napsugaras szerzőség. Mit szolt ehhez a lányod?*

– Eleinte büszke volt, aztán olyan időszak is következett, amikor egyáltalán nem örült neki. Valószínűleg úgy érezte, hogy ezek az írások tőle vesznek el időt. Később megszokta, hogy minden lapszámban érkezett egy mese... Mutatta az osztálytársainak is, de akkor még kicsi volt, most már egyre inkább az ő történetei foglalkoztatják.

Balázs Imre József költő: – Élénken emlékszem a képi világára, a rajzokra, a hangelatára, a tapintására. A nyolcvanas évek első fele-közepe volt az az időszak, amikor hónapról hónapra olvastam a lapot. Fodor Sándor, Méhes György, Bajor Andor, Kányádi Sándor szövegeire emlékszem főleg abból az időszakból, Méhes György a Murok Matyi-történeteit közölte, Bajor pedig egy *Mi a manó* című sorozatot. Persze

könyveink is voltak ezektől a szerzőktől, a *Csipike*, *Szikra Ferkó*, *Egy bátor egér vi-szontagságai*, *Virágon vett vitéz*, *Kenyérmadár*...

– *Leveleztél is a Napsugárral*...

– Előbb egy cselekményes verses történetkét, majd pedig évszakokról szóló ver-seket küldtem be. Ezek közül a *Kikelet* című opuszom meg is jelent 1986/87 táján. Nagyon jólesett, hogy mindhárom küldeményre válaszolt a szerkesztőség, ami nagy-jából azt jelenti számomra, hogy minden gyermeklevezőt komolyan vettek – egy-szóval kitűnően végezték a munkájukat. Ma ezt valószínűleg sokkal nehezebb meg-tenni, kevesebb főből áll a szerkesztőség, és gondolom, több az üzenet is.

– *Hogyan tértél vissza felnőtként a laphoz?*

– Több fázisban zajlott az újraismerkedés. Egyetemista koromban egyik mániám lett, hogy az irodalomtudományban, irodalomtörténetben túl kevés hangsúly esik a gyermekirodalomról való írásra. Ebből a mániából született a *Korunk* 2002-es, gyer-mekirodalommal foglalkozó száma is, amit én kezdeményeztem a szerkesztőségben. Saját gyermekversekkel a nagyobbik lányom születése után, 2006 táján kerestem az-tán Zsigmond Emesét, örömmel fogadta őket.

Demény Péter író, költő: – Már nagyon korán mozgolódní kezdett bennem valami, amit aztán papírra vettem, és elküldtem a *Napsugár*hoz. Négy-öt mondatos kis szö-vegeket írtam, amelyekben minden szó ugyanazzal a betűvel kezdődött. Ezt végig-vittem az ábécén, és amikor elkészült a nagy mű, 1985 táján, postára adtam. Fodor Sándor válaszolt, hogy ez egy nagyon jó ujjgyakorlat, s bár még korai a közlése, lát-szik, hogy... Szerintem nem látszott semmi, de mindenesetre kedves volt tőlük, hogy visszaírtak.

– *Hogyan tértél vissza aztán később a Napsugárhoz?*

– Amikor már volt ihletem, mert megszületett a lányom, elkezdtem gyermekver-seket írni. Nyilván a *Látó*, a *Székelyföld* és a *Helikon* is lehoz egy-két gyermekverset, ezeknek a helye viszont mégiscsak a *Napsugár*ban van.

– *Milyen ez a napsugaras csapat, amelynek a tagja vagy?*

– Úgy érzem, más az, hogyha tehetséges emberek külön-külön írnak valahol, és azt beküldik, mint ha tehetséges emberek hetente legalább egyszer találkoznának egymással. Ritkán látjuk egymást, legalábbis én még nem voltam olyan eseményen, ahol műhelyé alakulhatott volna az együttlét. Ma már nem történhet meg az, ami régen, hogy öt-hat ember beszélt valamiről, és igazán értették egymást. Nyilván nem mindennap tartottak szimpoziumot arról, hogy mi a *Napsugár*, de ismerték egymás te-kintetét, gondolatait...

– *Érdemes lenne ilyen tekintetben akár rendszeresebbé tenni ezeket a találkozó-sokat*...

– Persze, a természetesség viszont mindenképp hiányozna belőlük, mert lássuk be, Fodor úrék együtt kávéztak, egymásra üvöltöztek, stb. Ezt a fajta kapcsolatot vi-szont nem lehet megteremteni három nap alatt. Az ilyen együttlétek paradicsomiak, de amikor véget érnek, akkor mindenki folytatja az életét. Ennek a hat embernek vi-szont ez volt az élete, nem folytatták vagy nem léptek ki belőle, hanem nap mint nap ebben éltek.

László Noémi költő: – Bár verseket már gyermekkoromban is írtam, többnyire re-ál beállítottaságú voltam, a *Napsugár*ból is leginkább a hátsó oldalak tetszettek, ahol a fejtörők, a keresztretjvények, a kézimunkák és a feladatok voltak. Öt-nyolc osztá-lyos koromban aztán rendszeresen járt nekünk a *Jóbarát*, amire talán még inkább vissza tudok emlékezni. Tartalmas olvasmány volt, nagyon vártuk. A *Jóbarát*ban je-lent meg az első versem is, amit Egyed Emese küldött be.

– *Felnőttként ismét kapcsolatba kerültél a Napsugárral.*

– Zsigmond Emese keresett meg, és szerintem maga a tény, hogy a lap még mindig működik, és értéket képvisel, nagymértékben az ő vasakarátának és szerkesztői hozzáértésének, stratégiai ügyességének köszönhető. Hiszen egy folyóirat a mai világban már nemcsak arról szól, hogy értékes anyagokat kell közölnie, hanem arról is, hogy milyen a közönségkapcsolata, a terjesztése, hogyan tudják a szerkesztők megnyerni a tanító néniket. Nagyon nagy dolgokat vitt véghez Emese ilyen téren.

– *Mi az, ami véleményed szerint nagyon jó a mostani Napsugárban?*

– Amit felnőttként különösen értékelek, az a lap grafikai igényessége, a törekvés, hogy a fiatal művészeket is segítik, a rajzok pedig értékesek és ugyanakkor sokfélék is. A mostani gyerekek ízlése, a televízió és a reklámok képi világának hatására inkább Disneyland felé alakul, és sajnos nem értékeli úgy a lapot, ahogyan mi értékeltük annak idején. Amennyiben a tanító néni és az anyuka fölfogja, hogy a *Napsugár* érték, már csak az a kérdés, hogy sikerül-e ugyanezt a gyerekekkel is megértetni. Ez tehát egy komoly ügy, amiért harcolni kell, viszont okosan, hogy a gyerek ne érezze erőltetésnek. Jó tehát az, ha játékkal, táborral cserkészzük be őket.

Úgy tűnik, írók és illusztrátorok egyaránt büszkéek arra, hogy a *Napsugárban* közölnek, örömmel tölti el őket, hogy gyermekkoruk kedvenc folyóirata által ők is hozzájárulhatnak az erdélyi magyar gyerekek látókörének szélesítéséhez, igényességük és elméjük pallérozásához. Öröndetes, hogy továbbra is a legtehetségesebb erdélyi magyar alkotók írásain, rajzain nőhetnek fel az erdélyi magyar gyerekek. Zsigmond Emese gondoskodó, anyai szeretete kétségkívül sokat nyom a latban, hogy az 1957-ben elgondolt értékközvetítő és értékmentő szerepét napjainkban is őrizheti, s olyan lehet, amilyenek a jelenlegi külső munkatársak mondják: koncepciózusan szerkesztett, érdekes, nyitott lap, amely jelentős hangsúlyt fektet a rajzok és az írások magas minőségére. Ugyanakkor odafigyel a nemzeti és regionális identitás megőrzésére, a hagyományok tiszteletére, kreatív feladványokkal, versenyekkel szórakoztató munkára, fejlődésre ösztönzi a gyerekeket.

Valódi kincsesbánya a *Napsugár*, amelynek kulisszái mögé nézve is rengeteg hasznos információval gazdagodhat az érdeklődő. Bízom benne, hogy az interjúban összegyűlt anyag, valamint a kutatás tervezett folytatása hozzájárulhat az erdélyi magyar gyermekirodalomról való együttgondolkodáshoz.

